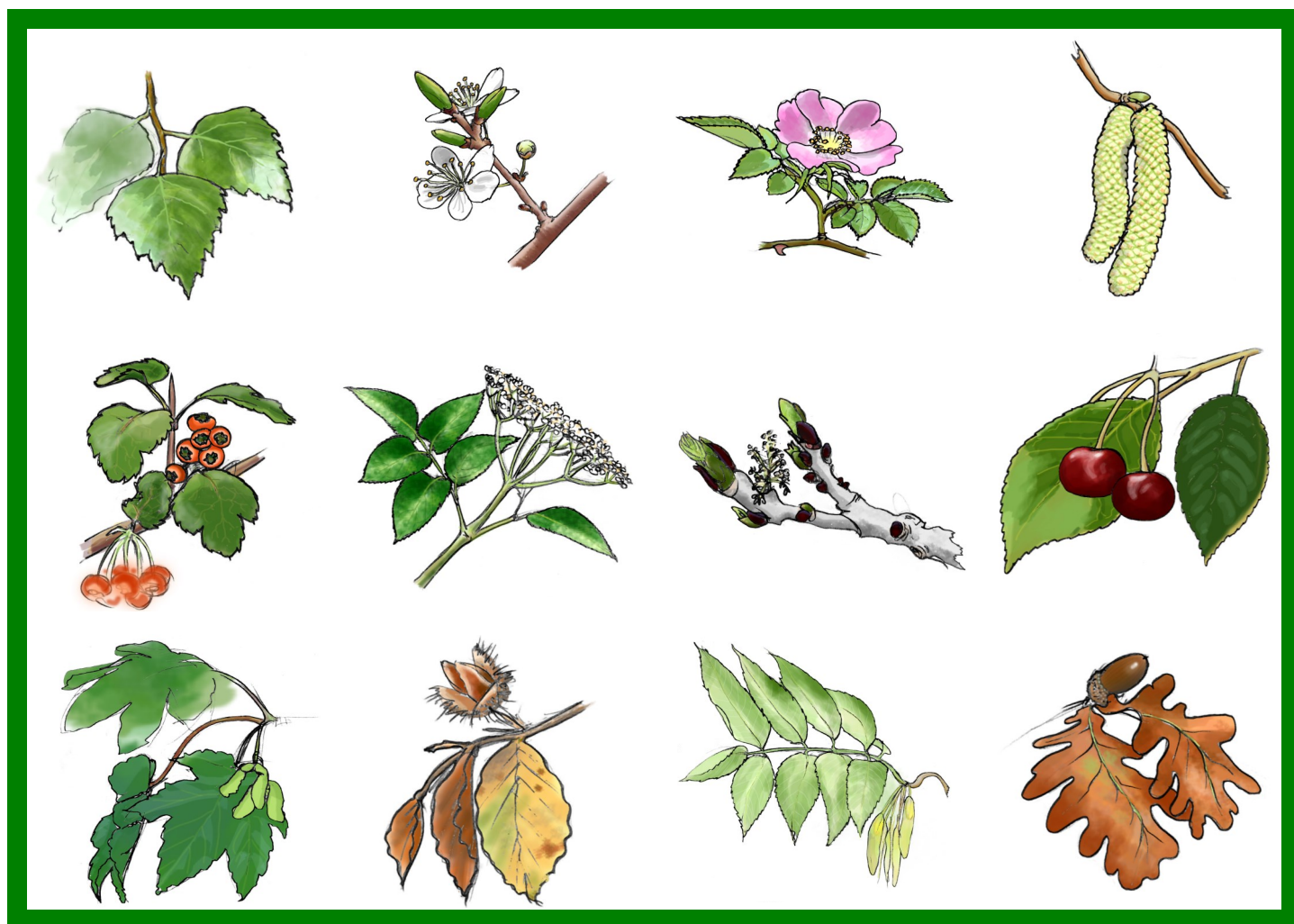

Træerne i Dageløkke Skov

Leg og lær om træerne
ved skovbasen i Dageløkke Skov

For alle

Træerne i Dageløkke Skov

I området omkring bålhytten i Dageløkke Skov vokser der en række forskellige træarter. Alle de 22 arter, som kan ses på denne side, kan genfindes indenfor en radius af ca. 100 m fra bålhytten, og indgår på forskellig vis i aktiviteterne i dette undervisningsmateriale. Går du videre i skoven, finder du endnu flere arter.

Ahorn

Alm. Hæg

Ask

Birk

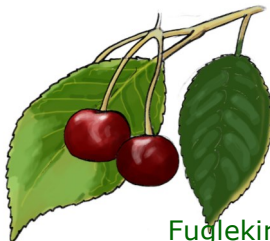
Bøg

Eg

Elm

Fuglekirsebær

Gråpil

Hassel

Hunderose

Hvidtjørn

Hyld

Kvalkved

Lærk

Mirabelle

Rød Kornel

Rødgran

Seljepil

Seljerøn

Skovæble

Slåen

Træerne i Dageløkke Skov

Aktivitets- beskrivelse

Træerne

Udstyr

Medfølger i sækken: • 2 bestemmelsesdug/nøgler • En bog om træer • 12 par blindbriller • 3 x 12 bankoplader • 2 sæt kortspil à 39 kort om træer • 5 skiver af forskellige træarter • 1 hæfte m. arterne v. bålhytten

Du skal selv medbringe: • Skriveredskaber • 100 paptallerkener og tape til huskespillet (Som alternativ til paptallerkener kan plasttoppene fra "Kom med ud og leg" anvendes.)

Evt. forberedelse inden turen

Sæt dig ind i hvordan bestemmelsesdugen bruges.
Til aktiviteten om årringe, se nedenstående link om træets alder:
www.skoven-i-skolen.dk/content/træets-alder

Aktivitetsbeskrivelser

Bladbestemmelse

Gå ud og find 5 forskellige træarter. Hvis I er mange kan I dele jer i grupper à 4. Et blad for hver art tages med tilbage. Bladene bestemmes via bestemmelsesdugen. Begynd med spørgsmålet på dugens venstre side og følg dugens streger alt efter svar.

Beskriv et blad

Hver turdeltager/gruppe vælger et af bladene, som beskrives for de andre uden at vise det. De andre skal gætte navnet. Uddel evt. et point for hvert rigtige svar.

Mærk et blad

Gå sammen to og to. Begge vælger et blad som ikke vises til makkeren. Den ene af jer lægger sit blad i hænderne på den anden, som har dem på ryggen. Ud fra, hvordan bladet føles, skal du nu gætte dig til, hvilket blad det er. Bagefter bytter I roller. Bemærk: Denne aktivitet kan først laves, når de foregående to er lavet, så I har bestemt blade via nøglen og har præsenteret alle blade i fællesskab.

Hvem, hvad, hvor

Antal deltagere:

Fra 2 - 24 deltagere

Varighed:

Hvis du vil lave alle aktiviteterne skal du regne med op til 3½ time. Men du kan også udvælge nogle aktiviteter, og ta nogle af de andre på næste tur.

Sted:

Skovbasen i Dageløkke Skov

Årstid: Hele året

Formål:

At lære de træarter at kende, der findes i den lokale skov.
At kunne iagttage og beskrive karakteristika.

Huskespil med blade

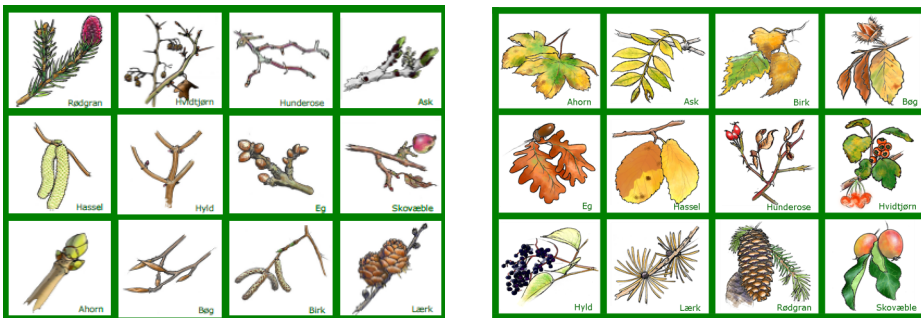
Hver deltager/gruppe indsamler 2 ens blade fra mindst 10 forskellige træarter. Bestem bladene og tape dem fast på de små papptallerkener. Vend tallerkenerne med bladene nedad og vend skiftevis to tallerkener op ad gangen ligesom i huskespil. To ens blade udløser et stik og en ny tur. Stikket kan evt. være afhængigt af, om man kan nævne træartens navn.

Kims leg med blade

Læg 5 forskellige blade på en hvid dug. Læg en anden hvid dug over. Brug evt. bestemmelsesdugen. Løft dugen, mens du tæller til langsomt til 5 og dæk bladene igen. De andre deltagere skal nu ud og hente de blade, som ligger under dugen. Byt roller.

Bladbanko

To og to deltagere får udleveret den bankoplade, der gælder for årstiden. På pladen er der billeder af grene eller blade fra træer, som findes i området. Pladen skal hele tiden blive liggende ved bålhytten.

Eksempel på bankopladerne i vinter/forårs- og efterårsudgaven.

1. runde = 1 række.

Den aktivitetsansvarlige trækker et blad fra posen, som deltagerne skal finde. De løber ud og finder **et** blad ad gangen, tager det med tilbage til pladen og ser, om de har det. Sådan fortsætter det, til de første har en fuld række og råber banko. Bladene kontrolleres, og deltagerne gør sig klar til at fortsætte med 2 rækker.

2. runde = 2 rækker.

Spillet fortsætter, til to rækker er fyldt, og en ny vinder er fundet.

3. runde = pladen fuld.

Bagefter kan I se mere om de forskellige træarter i den medfølgende bog om træer og på bestemmelsesdugen.

Mærk et træ

Gå sammen to og to. Den ene tager bind for øjnene. Den anden fører nu roligt sin partner ad omveje hen til et træ i nærheden. Her mærker "den blinde" på stammen. Hvor stor er omkredsen, hvordan føles barken – glat, ru, mv? Er der mos eller lav forneden eller andre steder? Er der huller? Er der grene? Osv. Når "den blinde" deltager kender sit træ føres hun/han tilbage til start og får lov at se igen. Nu er opgaven at forsøge at genfinde sit træ. Der må ikke svares på spørgsmål eller fortælles undervejs.

Aktivitetsbeskrivelse

Træerne

Bladbanko "Den nemme":

At bankospillet kaldes "Den nemme" betyder at de udvalgte træarter er relativt lette at genkende.

Spillet findes i tre udgaver, vinter/forår, sommer og efterår. Vælg den udgave som passer til årstiden.

Bemærk:
Gælder vinter/forårs banko - brug smartphone

Ifølge Naturbeskyttelsesloven må der kun klippes grene af løvtræer der er højere end 10 meter.

Brug i stedet smartphonen - skriv navn på billedet så du kan holde styr på de forskellige arter, når de skal tjekkes.

Kortspil med træarter - dyst på arternes egenskaber

For 2-5 deltagere pr. kortspil. Det gælder om at få flest stik.

Kortene blandes og fordeles ligeligt mellem spillerne. Tiloversblevne kort lægges til side. Kortene holdes i en samlet bunke og spilles i den rækkefølge, de ligger. Den spiller, der starter, melder ud i en kategori han/hun vurderer at kunne tage et stik i, f.eks.: "Jeg udfordrer i højde" - og lægger sit kort frem. De øvrige spillere lægger derefter deres kort ud. Den, der vinder stikket, melder ud næste gang. Ved to eller flere ens værdier i den udmeldte kategori vinder det kort, der har højest værdi i billedfeltet (1-3). Er de to højeste kort stadig ens, lægges stikket til side, og der spilles videre i SAMME kategori som den netop afsluttede. Den, der vinder, får begge stik og kan melde ud i en kategori, han/hun selv vælger.

Spillet er slut, når der ikke er flere kort på hånden. Spillet kan med fordel spilles flere gange for at lære arternes styrker og svagheder at kende. Spil f.eks. det antal gange der er spillere, så alle får prøvet at lægge først ud. I stedet for at lægge stikkene til side kan man samle dem bagest i sin bunke. Denne variant kan forlænge spilletiden.

Om de træegenskaber der dystes med i kortspillet:

Der er mange faktorer, der spiller ind i forhold til hvor højt, hvor tykt, hvor stærkt mv. et træ bliver. Tallene i kortspillet er derfor vejledende, ikke absolutte. Ask bliver f.eks. normalt omkring 35 m højt i Danmark, når det er ældst, men det er set nå op på 40 m.

Højde (m)

Træets højde varierer meget fra træ til træ. Højden bestemmes af, om det får lys, om det står i blæst og kulde, om der er tørke eller vådt. Ikke alle træer, bl.a. rødgran, bryder sig om, hvis der er varmt året rundt.

Alder (år)

Træets alder afhænger af arten og af de forhold, træet står under. Lys, blæst, temperaturer, vandforhold og evt. skader har betydning. Vi har bestemt alderen ud fra et gennemsnit for arten. (Nogle træer sender rods kud ud, eller skyder igen, hvis de bliver skåret ned, og så bliver det svært at bestemme alderen.)

Tykkelse (m)

Tykkelsen måles som diameter i brysthøjde dvs. 1,3 m. Tykkelsen afhænger af den enkelte træart og af de forhold, træet vokser under.

Styrke

Styrke kan måles på flere forskellige måder, alle på langs af årene og på fejlfrie træstykker:

- *Trækstyrken* er den kraft, der skal bruges for at trække et stykke træ over.
- *Trykstyrken* er den kraft, der skal bruges for at trykke et stykke træ i stykker.
- *Bøjningsstyrken* er den kraft, der skal til, for at brættet går i stykker, når det bliver bøjet.

Aktivitets- beskrivelse

Træerne

Lærk

Eg

Seljepil

Mirabelle

Birk

Elm

Rødgran

Holdbarhed

Træets holdbarhed, når det er fældet, afhænger af, hvordan det bruges og beskyttes. Vand, fugt og jord nedsætter holdbarheden og øger chancen for svampe og insektangreb. Nogle træarter indeholder stoffer, som beskytter dem mod hurtig nedbrydning f.eks. garvesyre og harpiks. Holdes træet tørt, kan nogle arter holde mere end 100 gange så lang tid, som hvis det ligger ubeskyttet udenfor.

Hårdhed (kg/m²) Høj hårdhed = højt tal. Højeste tal vinder.

Jo tungere træet er, jo hårdere er det som regel, og jo større holdbarhed har det ofte også. Hårdheden kommer an på træarten og hvor hurtigt, træet har vokset. Langsom vækst med smalle årringe giver hårdt træ.

Bøjeevne (kg/cm²) Høj bøjeevne = lavt tal. Laveste tal vinder.

Træets bøjeevne fortæller, hvor stor en kraft et stykke træ kan påvirkes med, uden at det bliver ødelagt og ændrer form permanent. Bøjeevnen måler punktet, FØR træet går i stykker, og må ikke forveksles med bøjningsstyrken, som måler det punkt, hvor træet går i stykker.

Spiselig for mennesker

Alle træer producerer frø, så de kan formere sig. Nogle er giftige for mennesker, men ikke for alle dyr. Det gælder f.eks. kvalkveds bær, hestekastanjer og større mængder agern. Nogle frø kan mennesker spise, selvom de er giftige for nogle dyr. Det gælder f.eks. kakao. Nogle frø/frugter er sunde og velsmagende f.eks. æbler og kirsebær. Andre er bare for små eller har ingen smagsværdi, f.eks. birkefrø og pilefrø. I vores kortspil regnes frøene som spiselige, når de ikke er giftige, men det betyder ikke, at det nødvendigvis er en stor smagsoplevelse.

Kortspil med træarter - samle samme art i tre stadier

For 2-5 deltagere. Det gælder om at samle alle tre varianter af en træsort, dvs. vinter/forår, sommer og efterårsudgaven. Kortene fordeles med fem kort til hver. Resten af stakken lægges på bordet/jorden med spilsiden ned. Den første spiller trækker et kort fra bunken, beslutter om det er et han/hun vil beholde og lægger derefter et af sine kort på bordet/marken med spilsiden op. Turen går videre til spilleren til venstre. Spilleren kan vælge om han/hun vil have det kort den forrige spiller lagde fra sig, eller om han/hun vil trække et nyt fra bunken. Man skal hele tiden have 5 kort på hånden. Den, der først får alle tre varianter af sin art, har vundet.

Variation: Når man har fået de tre varianter, sætter man ubemærket sin tommelfinger i bordpladen/på jorden. De andre gør det samme, så snart man opdager det. Den, der kommer sidst, bliver mærket med S som i Slåen. Man spiller flere omgange, indtil én har fået alle bogstaver og er *Slåen*, dvs. den der har tabt spillet.

Aktivitetsbeskrivelse

Træerne

Alm. Hæg

Gråpil

Ahorn

Slåen

Skovæble

Seljepil

Rød kornel

Træerne i Dageløkke Skov

Aktivitetsbeskrivelse

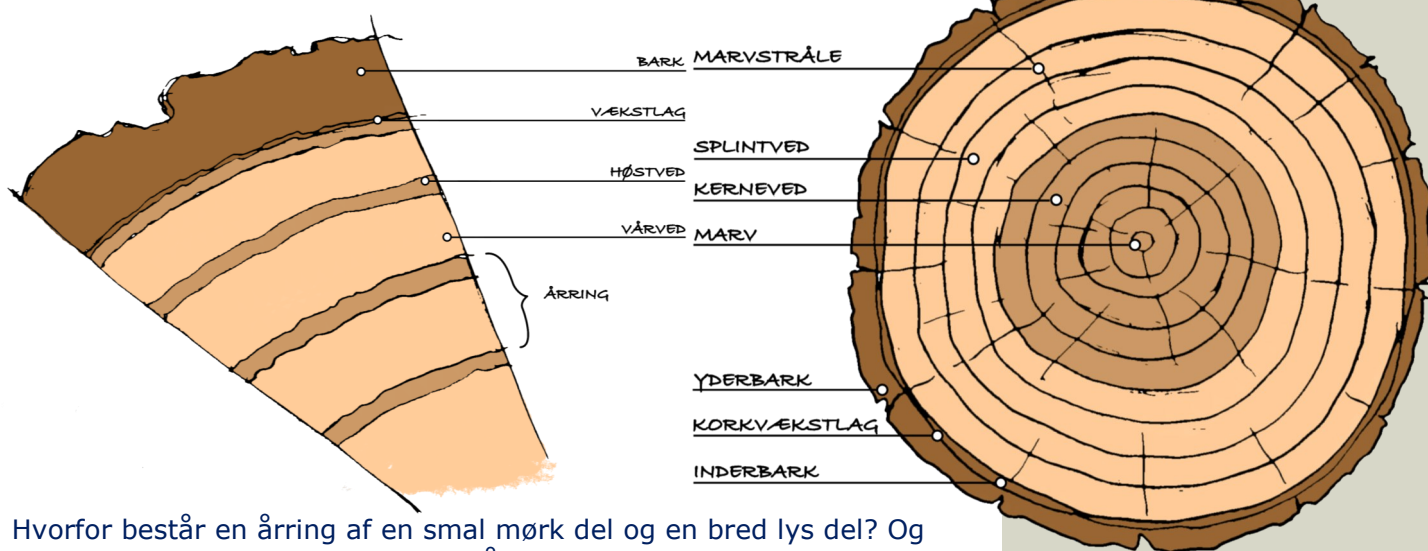
Træerne

Årringe

Tasken indeholder fem lige store skiver af fem forskellige træarter. Start med at gætte hvor gamle træerne er. Skriv svarene ned. Tæl derefter årringene på hver skive. Var der forskel på gættet og det talte resultat? Hvor gamle er de fem træer hver især? Prøv at forklare, hvorfor de fem træer ikke er lige gamle.

Vidste du at:

Oprindelige træer har korte navne. Navnene på de oprindelige danske træarter er næsten alle sammen enstavelsesord:

Hvorfor består en årring af en smal mørk del og en bred lys del? Og hvorfor er de ikke lige brede hvert år? Hvilke faktorer kan spille ind her?

Lyst til mere?

Lav et bladherbarium: Tag bladene med hjem og pres dem. Klæb dem på papir og sæt navn og findested på, og evt. andre oplysninger som anvendelse eller karakteristika.

Prøv at snitte for at lære om forskellige træarters egenskaber.

Vend tilbage i vinterhalvåret og lav nogle af de samme aktiviteter bare med knopper. Brug bestemmelsesdugen med træknopper.

Se også www.skoven-i-skolen.dk om Træer og fotosyntese

Eg, bøg, birk, røn, ask, el, lind, pil, taks, fyr, gran og lærk. Selvom de sidste to er indført til Danmark, så er de naturligt forekommende i de andre nordiske lande, som vores sprog har fælles rod med. Hassel og kirsebær m.fl. er undtagelser.

Arter, der er indført fra andre lande end de nordiske, er oftest flerstavelsesord som fx. kastanje.

I det hele taget er oprindelige ting ofte enstavelsesord på dansk: Ko, kalv, gris, hund, kat, vej, vand, luft, sø osv. Det vil sige, at man ofte kan bruge navnet til at give et fingerpeg om en tings oprindelse.

UDFORSK DE BLÅGRØNNE RUM

Om Dageløkke Skov:

Dageløkke Skov blev indviet i 1994. Staten arvede Enghavegård med 16 ha landbrugsjord, som indgik i skovrejsningsprojektet tæt på Humlebæk og Niverød.

Projektet sikrede en skov med lysåbne arealer, der både kan bidrage til en varieret natur og friluftsmuligheder. Derfor er kun ca. halvdelen af de 57 ha tilplantet med træer. Dageløkke Skov grænser op til Lave Skov. Tilsammen er de 150 ha.

Skoven drives naturnært og er hovedsagelig en løvskov, der primært består af eg, bøg og ask. For at give vildtet skjul og føde er der plantet særligt vildtvenlige planter og skovbryn med bærbærende buske og træer. Store dele af de åbne arealer plejes med høslæt og græssende dyr.

Materialet er udviklet af Partnerskabet Gang i Fredensborg
v/ Anne Johannisson og Anne-Lene Haarklou Hansen
Illustrationer: Christian Stephensen
Kilder: *Skoven i skolen* og *Naturstyrelsen Nordsjælland*

© Gang i Fredensborg 2017

Gang i Fredensborg er et partnerskab bestående af Fredensborg Kommune og Naturstyrelsen.
Partnerskabet har til formål at skabe nye og spændende rammer for fysisk aktivitet og naturoplevelser.

